

מצוה^ז וישנו אפי' בחד גברא⁸. ת"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, ואם היה דר בעלייה מניחה בחלון הסמוכה לרה"ר, ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו, וצריך נר אחר, ואי ליכא אדם חשוב במדורה סגי. ת"ר בכ"ה בכסלו יומי חנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענאה בהון, ומכרכין אניסא כל יומא ויומא שבכלן היה הנס מתחדש בנרות המנורה שטפה אחת משלמת לחצי לוג, צא וחשוב כל שבעה חצאי לוגין לכל יום הוו להו עשרין ותמניא לוגי ואותו פך תלתא לוגי ומחצה הוא דהוה וכי פלגת להו לתמניא יומי ההוא חצי לוג לא סליק למניינא דמיבדר בניצוצות בצרי להו עשרין וחמשה לוגי אלמא כליה ניסא תמניא יומי, ושבעה קני מנורה לתמניא יומי הוו להו חמישים ושית, והשמן כ"ה לוגין הרי חנוכה⁹. א"ר נחמן¹⁰ (*ד) נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי, (ד) וגבי הא דתנן ס"פ הכונס¹¹ שר' יהודה פוטר מן התשלומין בנר חנוכה שהזיק, אמ' רבינא משמיה דרבא ואת אמרת נר חנוכה מצוה להניחה למטה מעשרה, דאי ס"ד למעלה מעשרה נימא ליה היה לך להניחה למעלה מגמל ורוכבו, וממאי דילמא אי מטרחינן ליה טובא אתי לאימנועי ממצוה, וליתא לדרכינא¹², דהא אידחא ליה מסתמא דגמ' בטענה אלימא דאיכא למיחש לאימנועי ממצוה¹³, ועוד דקאמ' ממאי משמע דליכא למגמר מינה כלל, ועוד דאתיא כר' יהודה דלית הלכתא כוותיה, ועוד למטה מעשרה לית בה פרסומי ניסא ולא היכרא דומיא דלמעלה מעשרים, ועוד דרב נחמן אמ' התם כסוכה וכמבוי דתרווייהו למטה מעשרה פסולא¹⁴.

עוף א' יש בכרכי הים וקיק שמו וכלהו אסירי. ודבר שמדליקין בו ע"ג דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו, ולהקפות מותר. א"ר ברונא אמ' רב חלב מהותך וקרבי דגים שנימוחו נותן לתוכן שמן כל שהוא ומדליק, (א) והוא דאמ' כחד מתרי סתמי דמתני', דחכמים היינו ת"ק, אלא הא דרב ברונא איכא בינייהו.

הלכות חנוכה. (ד) א"ר זירא א"ר מתנה אמ' רב פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת, ש"מ אסור להשתמש לאורה ואפי' להרצות מעות כנגדה, וש"מ כבתה אין זקוק לה, ומצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, והיינו רגלא דתרמודאי, דאי לא מדליק מדליק, א"נ לשעורא דאי בעי בתר הכי לכבותה או להשתמש לאורה הרשות בידו¹, והאידנא² נהגו בה איסור דומיא דמנורה של מקדש אי לא אתני עלה, והלכתא מדליקין מנר לנר. ת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל א' וא', א"כ בכל יום מוסיף והולך דמעלין בקדש וילפינן לה בפ' שתי הלחם³. ממחתות השרופים דמעקרא תשמיש מזבח והדר צפוי למזבח, ולא מורידין ממשע שהקים את המשכן ולא זזה ידו ממנו עד שפירש אפי' מכסה האהל בעצמו, והא חשיבותו היא למשה ולמשכן שלא נתעסק בו אדם אלא הוא, והמהדרין מן המהדרין מוסיף לכל א' וא' והוא דעביד היכרא או שכל א' מדליק לעצמו ומוסיף⁴, ואי נמי לא אדליק אלא נר א' לכל בני הבית, ובכל לילה מוסיף והולך⁵. חשיב הדור טפי מקמא⁶. שזה בגופה של

(ד) 77 כ"א, 3. (*ד) 77 כ"א, א.

לכל אחד נר אחד. 8 ר' ב, שוירי ברכה" ס' תרעא אות א מובאים דברי רבינו. 9 גם זה צוטט בספר הנ"ל ס' תרע. 10 ב"ק סב, ב. 11 כן משמע גם מהשמטת הרי"ף והרמב"ם. 12 וכ"כ הב"י ס' תרעא בשיטת הרי"ף והרמב"ם. 13 משני הטעמים האחרונים נשמע שדעת הרב המחבר שלא רק שאין קפידא להניח למטה מעשרה. אלא להפך קפידא להניחו למעלה מעשרה, וכן פסקו המאירי כאן וה"סדר עולם, ועי' בב"י הנ"ל שמכריע להניח למטה מעשרה וטעמו כיון שלדעת הר"ח, מהר"י, הרשב"א והרא"ש יש מצוה בכך וגם לרי"ף ולהרמב"ם מצוה בין למעלה ובין למטה, ועי' ב, מחזיק-ברכה" שמביא כבר דברי רבינו בזה, ומסיק: „ואע"ג דיש להשיב על טענותיו, ק"מ נראה דסבר הרמ"ע ז"ל הכי בעד הרי"ף ומסתמא כך דעת הרמב"ם לדעתו ז"ל."

1 כן פירש הרי"ף. 2 כן הביא הר"ן בשם מקצת גאונים, אבל נימוקם שהרי כל השמן הוקצה למצותו. עי' בב"י ס' תרעו שתמה על סתירת הרא"ש והטור בענין היתר השתמשות בשמן אחרי מצותו, ואולי אפשר ליישבה בדברי הרב המחבר, שבעצם דינה של הגמ' מותר כמבואר גם בגמ' כאן לפי פ"י הרי"ף, ואין אסור להנות אלא מן המנהג. 3 מנחות צט, א. 4 פ"י הרמב"ם. 5 כפי מנהג ספרד המובא ברמב"ם. 6 ר"ל מהמהדרין שמדליקין לפי מספר בני הבית. 7 ר"ל שאם מוסיף נרות לפי הימים המצוה בעצמה נעשית ביתר הידור והיא מורכבת מהדלקתן של כמה נרות, משא"כ אם מדליק לפי מספר בני הבית אז ההוספה אינה במצוה בעצמה כיון שהוא בשביל עצמו אינו מדליק אלא נר אחד, ואין ריבוי הנרות אלא בשביל כל האנשים השותפים במצוה כדי שיעלה